SFERA DE AUR

HORIA ARAMĂ

1

De la distanţă semăna cu o sferă de sticlă neagră. Dar aparatele indicau că nu este vorba de sticlă, ci de un conglomerat care nu-i spunea nimic. Era o planetă mică, lustruită perfect, aşa cum nu mai văzuse, şi oglindea în mic întreg firmamentul. Rătăcitorul singuratic semnalizase prin toate mijloacele în direcţia piticului astral, dar nu obţinuse răspuns.

Din apropiere sfera nu era mai puţin perfectă, dar imaginile analizate ale suprafeţei puneau în evidenţă o structură complexă, delicată, pretutindeni aceeaşi. Nici o fisură nu o întrerupea. Dădu ocol astrului şi văzu reflectîndu-se în suprafaţa lui conturul navei, redus datorită curburii şi distanţei.

Nu mai întîlnise asemenea corp ceresc în lungile sale peregrinări prin coloniile terestre diseminate cîndva în spaţiu şi despre care Pămîntul era departe de a mai şti totul. Şi doar văzuse atîtea, trimisese pe Terra descrieri care multora le vor fi părut aberante. Nu putea şti. Nu-i răspundeau decît aparatele. Orice contact uman, orice vibraţie sufletească era exclusă, şi nu întîmplător, din relaţiile cu aceşti cavaleri ai singurătăţii care erau rătăcitorii solitari. Afectivitatea, pe lîngă faptul că ar fi putut influenţa obiectivitatea rapoartelor, ar fi făcut mai greu suportabilă însingurarea fără speranţă a rătăcitorului, născut în spaţiu şi menit să nu pogoare niciodată pe Terra.

Încheia cea de-a zecea rotaţie în jurul globului întunecat, cînd apăru linia neagră. Fisura se lărgea lent. Înţelese: o parte a suprafeţei glisa sub cealaltă, formînd o deschidere. Realizase din prima clipă că perfecţiunea sferei purta o semnătură inteligentă.

Acum i se adresa o invitaţie. Să-i dea curs?

Înainte de a răspunde, luase loc într-o navetă, îi fixase traiectoria necesară pentru ca, după un număr de ocoluri date micului astru, vehiculul să treacă prin deschiderea oferită. Făcea bine? Nu ştia nimic despre „ei" cum nu ştia despre astru decît că era un corp artificial, gol pe dinăuntru.

Pătrunse în interiorul sferei. Trecerea fu bruscă, dar nu şocantă. Sub sferă nu era întuneric, ci un soi de amurg blînd, cu o tentă de roz. În centrul spaţiului închis, precum era de aşteptat, evolua un corp ceresc natural, un planetoid asimetric. Se rotea în jurul soarelui său odată cu coaja lui de ou — fără îndoială un panou de captare a energiei solare, aparent disproporţionat, în realitate abia suficient avînd în vedere suprafaţa pe care o expunea luminii într-un moment sau altul. Totodată, sfera forma un ecran cu dublu rol: de filtrare a unora din radiaţiile externe, de conservare a căldurii interne.

Dar suprafaţa planetoidului era pustie. Ocolindu-l din mai multe direcţii, văzu apărînd un cerc de lumini în culorile curcubeului care marcau o deschidere în sol. Fără să şovăie, pătrunse în tunelul marcat prin dungi luminoase. Opri pe o platformă care părea că-l aşteaptă. În urma lui tunelul se închise. Rămase la locul său. Culorile se modificau, rotindu-se, mai viu, mai lent, pînă îşi opriră jocul.

Un perete glisă. Un fel de covor zburător sau o punte elastică se curbă prin aer pînă la platforma ce susţinea naveta. La capătul punţii aştepta un grup de persoane perfect banal dacă n-ar fi fost albeaţa pielii şi oboseala ţinutei. Erau, fireşte, oameni. Aveau mîinile goale. Dădeau impresia că nici n-ar putea ţine în ele o unealtă, o armă. Dar singuraticul nu-şi făcea iluzii. Putea fi o capcană ca şi o grilă pentru prăjit nepoftiţi, aerul a cărui compoziţie o aprobau aparatele sale putea cuprinde şi un drog pe care instrumentele lui nu ştiau să-l identifice.

Nu era însă prima oară că-şi asuma riscul sărind sute de

paragrafe ale instrucţiunilor privind coborîrea pe un astru necunoscut. Se ridică de la locul său, ieşi în pragul navetei şi păşi încrezător pe puntea ca o panglică de oţel. Era mai dură ca betonul. Surîse uşor – nu se putea şti ce mai reprezenta surîsul pentru aceşti urmaşi ai unor pămînteni uitaţi – şi făcu semn cu mîna, un semn calm, executat cu lentoare, care să nu alarmeze nici om, nici animal, nici aparat.

Aparatele costumului său îl avertizaseră că traversează o triplă perdea de radiaţii antivirus, inofensivă pentru organism. Acum se afla în apropierea lor imediată. Erau fiinţe terestre în deplinătatea cuvîntului, dacă n-ar fi fost diferenţa de statură dintre atletul pogorît din stele, cu pielea sănătoasă, frumos colorată şi uşor bronzată, urmare a programului de duşuri şi radiaţii ultraviolete pe care-l urma cu deliciu, şi pipernicitele gazde.

Cea mai gravă era paloarea lor. Erau albi la faţă? Nu. Erau galbeni? Nu. De culoarea fildeşului? Nu. Erau de un cenuşiu murdar. Ochii mari şi globulari, fără a fi exoftalmici, reprezentau o adaptare la lumina zgîrcită. Liniile feţelor trăgeau în jos. Ai fi zis că toţi erau bătrîni. O imposibilitate.

Tunelul păli şi se stinse. Rămaseră doar o lumină de veghe şi coridorul slab luminat în care se aflau cu toţii. Oaspetele îşi forţă ochii, adaptîndu-şi-i la lumina palidă din subteran.

Formule de salut au fost rostite într-un dialect uitat al nordului brazilian. Traducătorii automaţi îşi făcură datoria.

Clipa solemnă încă nu se încheiase cînd printre picioarele celor de faţă, dezechilibrîndu-i pe unii, trîntindu-i pe alţii, ceea ce nu era greu pe un astru cu o gravitate foarte redusă — şi obligîndu-l chiar şi pe rătăcitor să se sprijine de peretele tunelului — a trecut cu viteza fulgerului o arătare măruntă, urmată de doi cetăţeni ai sferei de aur care încercau să pună mîna pe ea. Făptura ţîşni în tunelul mare, îl străbătu într-o goană, ajunse la poarta principală, în care începu să bată cu o energie neaşteptată.

2

Supraveghetorii îl prinseră numai după ce poarta suferise un bombardament redutabil, soldat cu însîngerarea mîinii atacatorului. N-a fost greu să-l captureze: nu mai avea pic de forţă. Se lăsase să cadă lîngă poarta neclintită… şi plîngea.

Gazdele prezentară scuze. Era un copil-problemă. Avea să crească, să depăşească momentul. Instinctele lui încă nu erau echilibrate. Prinsul se lăsă tîrît printre persoanele oficiale, cărora nu le adresă decît o privire oarbă cu ochii săi mari, întunecaţi. Pe faţa lui lacrimile nu se uscaseră. Oaspetele întinse mîna şi le şterse. Tresări: faţa copilului era rece, lacrimile la fel. Apoi tresări a doua oară: copilul muşcase la sînge mîna care-l mîngîiase.

Gazdele se agitară. Rătăcitorul galactic îi linişti. Scoase dintr-un buzunar ascuns un petic transparent şi-l aplică pe mînă. Peste cîteva clipe rana era vindecată şi toată lumea suspină şi rîse încîntată.

Planetoidul era mai mare decît crezuse, prea mic totuşi pentru a dispune de o gravitaţie importantă şi un centru fierbinte. Locatarii îl străpunseseră în toate sensurile, căci viaţa lor întreagă se desfăşura în subteran. De mult renunţaseră la lumina soarelui lor, învelindu-şi astrul într-o carcasă energetică multifuncţională. Nu obturarea radiaţiei solare împiedica dezvoltarea unei agriculturi, ci absenţa solului. Oamenii îşi produceau cele necesare pe căi pe care noi le-am numi neconvenţionale.

Cîndva, strămoşii lor porniţi să colonizeze o planetă depărtată crezuseră că au identificat raiul. Planeta cea nouă dispunea de înzestrări naturale de invidiat, soarele se afla la o distanţă convenabilă şi nu era prea nociv. Cînd observaseră că lumina lui începe să scadă era prea tîrziu. Iar cînd, peste milenii, generaţiile următoare luară cunoştinţă că rotaţia solară creştea la fel de vertiginos pe cît scăzuse, cînd înţeleseră că se află la voia unui soare cu reacţii pulsatorii, că planeta lor este supusă unor presiuni

incalculabile, cărora nu avea să le reziste în veci, căutară şi găsiră acest planetoid pe care efectele mareelor solare se simţeau mult mai puţin, care-şi schimba lesne orbita, fără a suferi de pe urma tensiunilor interne ca planeta pe care se instalaseră iniţial. Îl adoptaseră, îl adaptaseră, apoi se ascunseră sub umbrela sferică ce atrăsese atenţia navigatorului singuratic şi care le asigura energia necesară, ferindu-i totodată de urmările nocive ale capriciilor solare. Planeta părăsită nu mai exista. Se sfărîmase cîndva, împrăştiindu-şi fragmentele de-a lungul orbitei sale şi formînd un inel inegal.

Rămăseseră singurii supravieţuitori. Străpungînd în toate sensurile interiorul planetoidului, obţinuseră tot ce se putea din sumarele bogăţii ale subsolului. Valorificaseră fiecare gram de metal, de material prelucrabil, reciclaseră totul. Se hrăneau cu produse chimice şi beau o apă contrafăcută. Scăderea generală a tonusului vital făcuse ca, după un timp, chestiunea suprapopulării astrului să nu se mai pună. Ceea ce nu-i împiedica să controleze riguros demografia. Problema lor majoră era lipsa luminii solare, a radiaţiilor benefice, filtrate în mare parte de către ecranul energetic fără de care viaţa nu s-ar fi putut desfăşura pe planetoid: încercau să-şi menţină sănătatea înlocuind ceea ce se putea înlocui, pliindu-se la condiţiile date. Normal ar fi fost ca mai bine adaptaţi să fie copiii. Aşa şi era în majoritatea cazurilor. Totuşi un important număr de copii nu suportau atmosfera crepusculară, manifestau o inapetenţă profundă faţă de viaţa de pe planetoid, echilibrată cu trudă. În ei se trezeau nu se ştie ce instincte ancestrale şi atunci se comportau rebel, respingeau disciplina matematic necesară pentru a supravieţui aici, departe de orice ajutor, incapabili să-şi părăsească astrul pentru o destinaţie mai fericită. Dar mai ales voiau să iasă din sfera de aur, să evadeze, voiau la soare.

Cel mai turbulent era Toctum, cel pe care-l cunoscuse atît de intempestiv şi care acum suporta consecinţele purtării sale.

Rătăcitorul stelar se cutremură. Călit din fragedă tinereţe împotriva oricărei emoţii, căpătase totuşi – voit? nevoit? – un gust al

libertăţii foarte util menţinerii formei unui nomad perpetuu. Din prima clipă simţise în micul nesupus un aliat.

Programul îşi urmă cursul. Oaspetele vizită întreprinderile subterane, înghesuite într-un spaţiu calculat la milimetru şi cu producţia cronometrată precis. Trecu apoi prin locuinţele individuale, grupate pe sexe, labirinturi de mici tuneluri pentru o persoană de statură modestă, ramificîndu-se într-o profuziune de mici columbare prelungi, în care omul se putea odihni păstrînd în tot cursul somnului o adevărată poziţie de drepţi. De altfel, o radiaţie uşoară asigura celui întins astfel un somn rapid şi adînc pînă la ora deşteptării. Această oră era personalizată, astfel încît fiecare să iasă odihnit din celula sa, dar pe coridoare ori în centrele de igienizare să nu coincidă niciodată mai mulţi inşi decît ar fi fost raţional. Ziua şi noaptea fiind noţiuni convenţionale pe micul astru, nici orele de lucru şi de odihnă, nici orele de masă nu coincideau întru totul, astfel că aglomeraţiile erau reduse, spaţiile comune limitate la strictul necesar. Această societate semăna mai puţin cu un stup decît cu un ceasornic de odinioară.

Vizita se apropia de sfîrşit. Rătăcitorul se simţea mai singur ca niciodată. Dar gazdele nu se grăbeau. Mai aveau de lămurit ceva.

3

— Să nu vă supere ieşirea lui Toctum. În această parte a galaxiei sîntem foarte izolaţi. Nici nu mai ştim de cînd nu s-a mai plasat pe astrul nostru o navă. Iar afară ies numai roboţii şi doar atunci cînd trebuie aduse remedieri sferei energetice, lovită de vreun meteorit. Ceea ce la gravitaţia noastră se întîmplă rar.

— Dar aşa, de dragul spectacolului, nu ieşiţi?

— Nu, niciodată. Ar fi prea scump şi neproductiv. Iar pentru copii, needucativ.

— De ce? Ar vedea soarele vostru, Cosmosul, stelele…

— Iar apoi ar trebui să revină în interior. La lumina filtrată de sfera de aur. La firmamentul artificial şi la spaţiul nostru zgîrcit.

— Şi nu văd niciodată cerul?

— Aşa e mai bine pentru ei şi mai uşor pentru noi. Dacă nu am trăi strict raţional, dacă nu ne-am calcula milimetric posibilităţile, dacă nu am păstra un echilibru ferm între numărul braţelor de muncă necesare şi cantitatea de inşi pe care-i pot hrăni resursele noastre exploatate fără greş, micul nostru astru ar pieri. De aceea ducem o viaţă atît de sobră, fără rîs, fără distracţie, fără bucurii personale, fără sex. Atunci cînd nu lucrează, oamenii dorm. Cînd lucrează femeile, bărbaţii sînt sub drog. Şi viceversa. Înmulţirea populaţiei se produce artificial. Născuţi *în vitro,* copiii au acelaşi program. Nu există familie, rude, cunoştinţe, prieteni. Există programul. Iar pentru ca fragilul echilibru al acestei mici lumi să reziste sînt necesare ascultarea necondiţionată, stîrpirea oricăror aspiraţii nesăbuite, închiderea în sfera de aur chiar şi a gîndurilor. Cine poate prevedea ce-ar gîndi ori ce-ar face un copil ori un adult care a revenit sub sfera noastră după ce a cunoscut strălucirea soarelui, nesfîrşirea Cosmosului…

— Dar văd că dumneavoastră sînteţi în temă. Înţeleg că aţi făcut această experienţă.

— Face parte din penibilele obligaţii ale unui conducător să ia asupră-şi sarcinile cele mai ingrate. Oricine capătă o funcţie de prim rang este obligat să petreacă un număr de ore într-un colţ rezervat al sferei de aur, în bătaia soarelui, cu faţa spre cer. Numai dacă rezistă, alesul îşi poate ocupa funcţia. Dar prea rar se ivesc asemenea temerari.

— Vă cer iertare. Ştiu că procedez împotriva uzanţelor punîndu-vă întrebarea care urmează, iar dumneavoastră aveţi libertatea de a-mi răspunde sau nu. Îmi dau seama că rolul sferei de aur este de a vă procura în mod constant energia pe care o captează. Dar un calcul simplu indică faptul că panouri avînd suprafeţe mai mici de captatori ai energiei solare orientate adecvat ar fi mai

productivi şi ar permite soarelui să lumineze planetoidul, iar oamenilor să iasă din catacombe, să se plimbe în spaţiu, să vadă lumea. Întrebarea mea cu totul facultativă este: de ce nu procedaţi astfel?

— Dar aproape că aţi dat răspunsul. Pe lîngă radiaţiile nocive ale soarelui, sfera noastră opreşte o parte a celor utile şi face să domnească de-a lungul „zilei” o lumină crepusculară. Dar un cer „închis” prezintă multe avantaje! Nici o întrebare despre alcătuirea universului, nici o dorinţă de a depăşi cadrul existent, o limitată sete de cunoaştere, o vitalitate adecvată programului nostru de veghe-somn şi spaţiului nostru, din care nimic nu poate fi sacrificat pentru ceea ce aţi numit „o plimbare”, aşa cum pentru o plimbare în spaţiu nu putem sacrifica energie.

— Dar atunci, întrebă rătăcitorul galactic, de ce numiţi această vegetare viaţă? De ce trăiţi?

4

Cînd l-a zărit pe Toctum în fotoliul pilotului, rătăcitorul stelar a încremenit. Copilul ajunsese în interiorul navetei, ceea ce însemna că dezlegase şarada pe care o presupunea formarea corectă a cifrului de intrare. Cum de ştiuse s-o facă? Pe de altă parte, deşi departe de orice realism, sunetele pe care le emitea în vreme ce mima conducerea navei grăiau despre o anumită familiaritate cu vehiculele zburătoare. Unde văzuse aşa ceva?

În sfîrşit, pe cît se părea, piciul nu se atinsese de butoanele şi manetele bordului de comandă. Asigurat de către astronaut înainte de a părăsi nava, bordul era neatins – i-o spuneau micii lui spioni electronici.

Pe noi purtarea copilului n-ar avea de ce să ne şocheze peste măsură. Dar pilotul galactic nu observase niciodată în mod special comportările unui copil. Crescut într-o izolare continuă,

însinguratul nu avea nici un temei să considere că omuleţii de-o şchioapă au o personalitate, au trăsături şi dorinţe proprii. Cu aceste gînduri a făcut un pas înainte.

Piciul a sărit din fotoliu şi s-a ascuns după el. În acelaşi timp a început să vocifereze, ţinînd un adevărat discurs al cărui conţinut putea fi redus la cerinţa copilului de a nu-l da pe mîna educatorilor lui. Formulată fără nici o logică, cerinţa avea un ce patetic. În mod obişnuit orice accent de patetism l-ar fi lăsat rece pe zburătorul stelar. De data aceasta însă lucrurile s-au petrecut altfel. Unde mai pui că omuleţul folosea corect tehnicile conversaţiei dintre umanităţi…

Pilotul începu prin a cere linişte. Într-adevăr, dacă întreaga sa formaţie cuprindea o scădere, aceasta era incapacitatea de a rezista unei agresiuni sonore. Desigur, zgomotele mecanice, ale motoarelor, dincolo de insonorizare, făceau parte din decor. Însă vehemenţa verbală, cascada argumentelor nu puteau intra în habitudinile unui rătăcitor singuratic.

Piciul tăcu. Pilotul se apropie. Copilul îşi schimbă ascunzişul precar.

— Ţi-e frică?

Întrebarea pică bine. Copilul încetă să se mai ascundă şi se ridică în picioare. Nu mai părea chiar atît de mic şi de neajutorat.

— Vrei să conduci naveta?

Copilul făcu un pas înapoi. Şovăi să răspundă. Apoi spuse cu simplitate:

— Vreau dincolo.

5

Un dreptunghi întunecat se deschise larg în faţa navetei. Rătăcitorul stelar era cu degetele pe butoanele de start, dar o privire

asupra copilului îl făcu să întîrzie. Ghemuit în găoacea fotoliului croit pe altă măsură, echipat într-un scafandru la fel de nepotrivit, fixat, din exces de prudență, la locul cuvenit, piciul privea îngrozit spațiul negru ce se arăta infinit prin fereastra deschisă în globul cel mare. Semnalele „start liber” se repetau obsedant, însă pilotul nu se grăbea. Intuise că micul său copilot era copleşit. Ceea ce lui însuşi îi părea de decenii decorul cel mai firesc era izbitor prin noutate pentru cel de alături. După o viață – oricît de scurtă – petrecută în difuza lumină roz a interiorului sferei de aur, catifeaua neagră a spațiului, străpunsă de o ploaie inegală de puncte luminoase fixe, nici măcar pîlpîitoare, trebuie să fi fost impresionantă, grandioasă, dar nu putea fi atrăgătoare. Peisajul era de o austeritate, o răceală, un desen ferm şi sever cu totul aparte de feeria pe care şi-o imaginase copilul. Pilotul îşi înțelese greşeala. Pentru el Cosmosul era familiar ca un cămin şi astfel i-l prezentase lui Toctum. Acum acesta era înfricoşat. Sobrietatea peisajului îl îngheța, iar proporțiile lui îl striveau.

Pilotul înțelese că şovăind greşeşte din nou. Declanşă startul. Naveta porni. Simți copilul crispîndu-se, dar nu-i dădu atenție. Apoi naveta ieşi prin dreptunghiul anume deschis şi se treziră în plin soare. Acum rătăcitorul privi iarăşi copilul. Acesta închisese ochii, orbit, cu toate că globul căştii sale de protecție căpătase instantaneu culoarea brună trebuincioasă filtrării excesului de lumină. O asemenea cascadă de fotoni nu mai văzuse puştiul. Globul-cască era menit să servească în orice împrejurare, astfel că funcția lui ombralină putea fi reglată. Îl învăță pe copil s-o facă el însuşi. Ocoli o dată sfera de aur, ca să-i dea tînărului prilej s-o contemple şi timp să se familiarizeze cu lumina solară. La început copilul reduse la maximum transparența căştii. Apoi rămase inert. Zburătorul privi tabloul situației fiziologice a celui de alături. Piciul era în stare de leşin. Trecu pe pilot automat şi se ocupă de micul său oaspete. Cîteva impulsuri vitalizatoare îl făcură să redeschidă ochii.

— Ți-e rău? Vrei acasă?

— Nu! strigă copilul.

Era un strigăt, deşi avea intensitatea unei şoapte. Pilotul se întoarse la comenzile sale. După un timp băiatul reduse cu puţin opacitatea căştii, apoi cu încă o gradaţie. Criza trecuse. Era iarăşi flămînd să vadă. Pilotul trebui să intervină ca să temporizeze această dorinţă.

Vremea trecea. Plimbarea se prelungea. Dar pilotul simţea nevoia să vorbească. El, obişnuit să tacă decenii dacă nu punem la socoteală comenzile verbale şi rapoartele orale, era tentat să descrie puştiului ceea ce acesta vedea şi singur, să-i lămurească ceea ce poate ştia de acasă, auzise, învățase. Pentru prima oară avea senzaţia că o altă fiinţă depinde de el, că poartă o răspundere pentru ea şi aceasta fusese destul ca obiceiurile de-o viaţă să fie uitate, ca instinctele inculcate cu grijă să cedeze, ca sociabilitatea dirijată, învățată ca pe o lecţie necesară în contactele sale posibile, să se transforme într-o manifestare spontană, într-o nevoie de comunicare, de dăruire pe care nu le mai încercase. Vorbea necontenit explicînd rolul soarelui lor, trista necesitate a sferei de aur, poziţia şi mişcarea stelelor, mecanismele navetei. Ştia că astfel amestecă date noi cu altele bine cunoscute micului său elev, dar nu putea pune frîu logoreii sale şi nu vedea pentru ce ar face-o. Băiatul părea că se simte perfect. Era numai ochi şi urechi. Depăşise şocul iniţial. Tăcea în continuare. Dar era o tăcere diferită. Nu muţenia insului agresat de necunoscut, ci aceea a înțelegerii. Aceasta îl stimulă pe rătăcitorul stelar să continue. Vorbise adesea, dar numai pentru aparate. Acum gusta senzaţia rară de a fi ascultat, de a vorbi pentru cineva.

Nu mai lipsea decît o reacţie activă a celui de alături pentru ca succesul să fie deplin. Dar pilotul nu avea cum s-o ştie, aşa cum n-ar fi ştiut s-o prevadă sau s-o provoace. O declanşă întîmplarea. Rotindu-se în cercuri tot mai largi în jurul sferei de aur, naveta se apropiase îndestul de nava-mamă pentru ca luminile roşii de poziţie să contureze clar un profil straniu pe firmamentul împărţit între alb

şi negru.

— Ce-i asta? întrebă al doilea cosmonaut.

Iar pilotul se găsi iarăşi în poziţia privilegiată a celui care ştie şi-şi poate împărtăşi cunoştinţele celui care nu ştie. Nu gustase niciodată această utilitate imediată.

Îi vorbi copilului despre navă, dar nu făcu decît să provoace o ploaie de alte întrebări. Se auzi propunînd el însuşi, înainte de a-şi cîntări cuvintele:

— Vrei să mergem acolo?

— Da!

Niciodată nişte ochi nu-l priviseră cu atîta strălucire şi speranţă. Băiatul părea că se schimbase în această oră de zbor în afara sferei. Împiedicat în continuare de sistemul centurilor de siguranţă să facă vreo mişcare nesăbuită, impenetrabilul şi recalcitrantul de pînă ieri părea transparent, un burete însetat de nou, de inedit, de ocrotire. Emana în schimb o căldură pe care pilotul n-o mai simţise şi despre care nu ştia decît că-i face bine. Era încrederea. Copilul aştepta din partea lui o minune şi era convins că o va vedea înfăptuindu-se. Nu-l putea dezamăgi.

— Mergem.

6

Pe măsură ce se apropiau de ea, nava rătăcitorului îşi dezvăluia proporţiile. Lumina soarelui făcea să-i apară contururile asimetrice, surprinzătoare, impresionante prin chiar stranietatea lor, prin sfidarea oricărei armonii de tip clasic, înlocuită printr-o altă armonie, de un echilibru discret, expresie a pragmaticului. Între sfera de aur şi jocul aparent haotic de cuburi şi domuri, platforme şi turnuri, ordonate vag de-a lungul cîtorva corpuri prelungi, fusiforme, contrastul era total. Perfecţiunea sclipitoare a sferei putea să disimuleze orice conţinut. În schimb fiecare ţîşnire în spaţiu,

nesupusă, a unei părţi din marea navă galactică îşi striga, pentru cei pregătiţi să înţeleagă, necesitatea, utilitatea, caracterul practic. Dacă există o frumuseţe a soluţiei optime, apoi aceasta emana prin toate detaliile imprevizibilului design al navei.

Toctum era impresionat şi de proporţiile obiectului cosmic, şi de nonconformismul formei. Trăise pe un planetoid în formă de cartof, iar aceasta nu-l învăţase că există o logică a formelor, ci sporise doar sentimentul de frustrare, pe care sfera de aur — energetică, dar şi estetică — nu avea cum să i-l spulbere cîtă vreme o vedea numai pe dinăuntru. Acum descoperea, cu sfîşierile de rigoare, un alt univers.

Pătrunseră în marea navă. Pe Toctum îl fermecase naveta. Nava însăşi îl uluia, deoarece proporţiilor gigantice din exterior le corespundeau în interiorul destinat omului un spaţiu echilibrat, vast fără să fie îngheţat. La fiecare întrebare, oricît de puerilă, privind linia unui perete, conturul bordului de pilotare, al hublourilor, exista un răspuns. Totul era logic, necesar, dar nu rece, sever. Se vedea că nu geometria dictase formele, ci nevoia de a pune la un loc tot ce-i era necesar omului, şi aceasta în forma cea mai adecvată bunei lui stări.

Deşi primea răspuns la toate întrebările, Toctum abia dacă intuia toate acestea. Le simţea însă, cu o acuitate nemaitrăită pînă atunci, rătăcitorul stelar, care înregistra pentru prima dată mesajul ascuns în fiecare contur al oricărui obiect, un mesaj secret, de grijă şi dragoste, încifrat în fiecare detaliu al navei de către anonimii ei creatori. Însinguratul fusese astfel pregătit pentru destinul său încît să nu acorde prea mult din spaţiul său interior celor de acasă. Ei nu formaseră decît o adresă, o direcţie în care avea datoria să expedieze cînd şi cînd rezultatele investigaţiilor sale. Nimic terestru, nimic particular nu trebuia să alimenteze o nostalgie fără sens la distanţele la care evolua cu nava sa. Şi deodată descoperea, datorită copilului, prezenţa în fiecare ungher a urmelor, urma celui care l-a conceput, l-a calculat, l-a executat *pentru el.*

Revelaţia era zguduitoare, ceea ce contravenea psihologiei

programate a rătăcitorului stelar.

Luase mîna micului vizitator şi-l conducea prin întreg universul său. Măsurile de precauţie, duşurile de radiaţii nu introduseseră nimic artificial între cei doi. O mînă mare, călită de exerciţiu – sala de gimnastică a navei era un adevărat paradis – cuprindea întreagă mîna cea mică. Gestul ocrotitor îl răsplătea din plin pe uriaş, în al cărui pumn floarea cu degete reci a copilului se încălzea, iradia viaţă. Se gîndi că o asemenea senzaţie trebuie să fie la îndemîna oricărui om şi se simţi în acelaşi timp victorios şi învins.

Copilul turuia întrebînd, el răspundea cît putea de precis, fără să fie pedant, căci nu vroia să rupă firele sensibile ale acestei legături incipiente. Se simţi important nu prin unicitatea sa, ca pînă ieri, ci prin relaţia ce se năştea, prin ceea ce oferea vizitatorului său. Deschidea în faţa lui sectoarele secrete ale navei, sectoare vitale pentru el, şi misiunea sa, şi, în loc să se crispeze, se simţea generos. Pentru prima oară simţea nevoia să dăruiască şi avea cui.

Comunicase încă de la bordul navetei că Toctum se află cu el şi promisese să-l aducă înapoi după ce-l va fi purtat o vreme prin spaţiu. Cei de pe planetoid protestaseră politicos, explicînd că, de vreme ce o asemenea experienţă nu putea fi efectuată de toţi copiii, ea va fi malefică pentru educaţia lor. Ce-ar deveni sfera de aur dacă toţi ar decide să-i risipească mijloacele făcînd promenade în Cosmos? Toctum, copil certat cu disciplina, era menit să devină la înapoiere un element dizolvant. Pe de altă parte, prelungindu-se, absenţa lui putea să modifice în viitor echilibrul intern al micii lor societăţi, în care fiece persoană, adult sau copil, avea un loc şi o funcţie bine stabilite.

7

Aducînd copilul pe navă, rătăcitorul nu se gîndise decît să-i satisfacă nesăţioasa curiozitate şi să-i dezvăluie ceva din comorile

micii sale lumi. Reacţia celor de pe planetoid îl şocă. Educaţia lui specială retezase orice cale de dezvoltare sentimentalismului. Crescuse însă în ideea că orice om, oricum ar fi evoluat, oricît de ostil sau condamnabil dintr-un motiv sau altul, este demn de respect şi trebuie respectat ca entitate umană. Această atitudine inculcată lui încă din copilărie formase baza celor învăţate mai tîrziu privind interdicţia pentru el ca şi pentru oricine de a provoca modificarea vreunui destin individual sau colectiv, de a influenţa evoluţia unei persoane sau a unei colectivităţi, rămînînd un observator şi atît. De aceea poate îi era străină ideea că ar fi în măsură să stabilească ce este bine şi ce este rău pentru altcineva.

Se descoperi cu mirare cuprins de un ciudat sentiment de răspundere faţă de mica fiinţă care într-un fel depindea de dînsul. Ideea de putere, de dominare, de stăpînire a unui alt eu nu se închega în inima lui, dar gîndul că, pentru moment cel puţin, copilul se află în grija sa îl umplea de un sentiment inedit. Se trezi întrebîndu-se unde să-l culce ca să se simtă bine, cum să-l hrănească spre a-i fi pe plac, în ce fel să-l determine să folosească utilităţile navei fără a risca să-şi facă rău şi fără a declanşa reacţii necontrolabile.

Copilul obosise destul de repede. Îl hrănise şi-i dăduse să aleagă între locurile de odihnă cele mai comode. Acum îl veghea şi încerca să-şi facă ordine în minte. Încerca — poate pentru prima oară — să definească ce doreşte. Ce preferă. Iar spiritul său metodic îl ajuta să dezlege problema. Avea de ales dacă să-l reţină la bord pe băiat, încetînd astfel sa mai fie un zburător singuratic, sau să-l trimită înapoi pe sfera aurie. Păli. Schimbarea tîrzie a statutului său nu era lesne de acceptat. Apoi, problema pe care şi-o punea era nouă, nu avea nici un punct de contact cu legile care-l conduseseră pînă atunci decît interdicţia formală de-a aduce la bord vreun obiect străin — om, animal, vegetal sau mineral. Toate inhibiţiile sale gemeau, contrazise. Copilul era un factor dezorganizator, imprevizibil, turbulent, aşadar nociv pentru navă şi locuitorul ei.

Şi totuşi… Ba nu: dimpotrivă, îşi spuse rătăcitorul stelar. Dimpotrivă. Acest factor imprevizibil era tocmai ceea ce-i lipsea. Şi îi mai lipsea – o simţea doar acum – un scop în viaţă, dincolo de datoria lui de a servi Terrei informaţii pe care aceasta le va primi cîndva, prea tîrziu: un scop cu faţă umană. Cineva pentru care să trăiască. Cineva pe care să-l formeze ca pe sine însuşi – dacă nu altfel. Cineva care să-i ia locul şi să continue – dacă va voi – explorarea continuă a universului, sensul existenţei sale.

Pe bordul navei pîlpîia de mult semnalul galben. Cei de pe sfera aurie îl chemau de ore în şir. În faţa lui copilul dormea nefiresc – drept, cu mîinile pe lîngă corp, aşa cum învăţase în cuşeta lui strîmtă.

Pilotul se ridică. Porni către postul de comandă şi se instală în fotoliul său. Apăsă un buton şi stinse astfel sclipirea galbenă a apelului celor de pe planetoid. Formă apoi o bine cunoscuta combinaţie de simboluri. Nava recepţionă comanda şi se puse lent în mişcare. În faţă, ochii reci ai Cosmosului erau neclintiţi ca întotdeauna.